

SAKSPAPIR

Saksnr	Utval	Type	Dato
045/15	Levekårsutvalet	PS	09.06.2015
062/15	Kommunestyret	PS	18.06.2015

Saksbehandlar	ArkivsakID
Øystein Sørhaug	15/4

Høyring – forslag om endringar i helligdagsloven for å tillata søndagsopne butikkar

Vedlegg:

Vedlegg - Høringsnotat-søndagsåpne butikker - 27.mars 2015
Vedlegg - Høyring - forslag om endringar i helligdagsloven for å tillate søndagsopne butikkar

Rådmannen sitt framlegg til vedtak

Dei negative konsekvensane framstår som større enn dei positive virkningane. Lindås kommune ynskjer ikkje å støtte forslaget.

Levekårsutvalet - 045/15

LE - behandling:

Rådmannen sitt framlegg vart samrøystes vedteke.

LE - vedtak:

Innstilling i Levekårsutvalet - 09.06.2015:

Dei negative konsekvensane framstår som større enn dei positive virkningane. Lindås kommune ynskjer ikkje å støtte forslaget.

Kommunestyret - 062/15

KO - behandling:

Framlegg frå B.Vatnøy-Frp:

Lindås kommune støttar framlegget om endring i helligdagsloven.

Framlegget fekk 3 røyster og fall (Ø.Moldeklev-Frp, B.Vatnøy-Frp og H.Rydland-H)

Framlegg frå A. Hetlebakke-Krf:

Punkt 1 som innstillinga frå levekårsutvalet

Punkt 2 Lindås kommune ynskjer ikkje at det skal vera opp til den enkelte kommune å avgjera om butikkane skal ha søndagsope eller ikkje.

Punkt 2 vart samrøystes vedteke.

Innstillinga frå levekårsutvalet vart vedteke mot 3 røyster (Moldeklev-Frp, Vatnøy-Frp og H.Rydland-H)

KO - vedtak:

1. Dei negative konsekvensane framstår som større enn dei positive virkningane. Lindås kommune ynskjer ikkje å støtte forslaget.

2.Lindås kommune ynskjer ikkje at det skal vera opp til den enkelte kommune å avgjera om butikkane skal ha søndagsope eller ikkje.

Saksopplysningar:

Saka skal til innstilling i levekårsutvalet

Saka skal avgjerast i kommunestyret

Kulturdepartementet foreslår i høyringsnotatet å endre helligdagslova, slik at det vert lov for butikkar å ha opent på vanlege søndagar. Påbodet om stengte butikkar vert foreslått oppretthaldt for dei særskilte helligdagane, for høgtidsdagane 1. og 17. mai, og for høgtidsaftane påske-, pinse- og julaften frå kl 16. Av praktiske grunnar vert det foreslått å videreføra dagens unntaksreglar for nærare bestemte type utsalsstadar på dei dagane der butikkane elles skal halde stengt.

Departementets forslag om å bygga ned reguleringa av butikkane sine opningstider på søndagar er forankra i regjeringas politiske plattform, Sundvollen-erklæringa.

Bakgrunnen for forslaget er at prinsippet «om at tilbod og etterspurnad eignar seg betre enn lovverket til å regulera butikkane sine opningstider».

Det er i høyringsnotatet også teke inn eit *alternativt forslag* om at beslutningsmynde vert delegert til den einskilde kommune. Ei slik løysing vil innebære at dei lokalt folkevalde kan ta stilling til om søndagsopent i kommunen skal utvidast i forhold til dagens regulering. Det ligg då til grunn at ein eventuell kommunal reguleringsmynde ikkje skal kunne medføra

innstramming samanlikna med dagens situasjon.

Grunnlaget for departementets forslag framgår av høyringsnotatet.

Vurdering:

På den eine sida meiner Departementet at deregulering av opningstidene vil innebere ei større grad av likhetsprinsipp mellom ulike typar butikkar, og vil bidra til forenkling av regelverket. Forbrukerane vil då sjølv kunne avgjere når dei ynskjer å handla, og butikkane kan sjølv vurdere kva opningstider ein kan tilby.

Eit anna alternativ til dette forslaget, slik Departementet ser det, er å fasthalde på hovudregelen om butikkstengd på helligdagar, men samstundes vurdere justeringar i unntaksreglane for å tillate fleire butikkar å halde opent og samstundes unngå forskjellar mellom butikkane. Departementet meiner likevel at ei slik løysing inneber komplekse avgrensningsspørsmål når ein til slutt skal utforma unntak.

På den andre sida refererer høyringsnotatet også til ei undersøking blant distriktsbutikkar, som er gjort i regi av Institutt for bransjeanalyser (IBA). Haldningane til desse butikkane er i stor grad negative. Det vert m.a. peikt på handslekkasje, og dermed aukt konkurranse for butikkane i distrikta. Samstundes fremkjem det at søndagsopne butikkar vil gi aukt moglegheit for sal til turistar.

Konsulentselskapet Damvad Norge hevdar at meir enn 22.000 ansatte i varehandelen vil mista jobben med søndagsopne butikkar (http://hk-nytt.no/arbeidslivet/22000_mister_jobben_om_det_bliir_sndags%C3%A5pne_butikker_33854_1.html). Same rapport konkluderar også med at samla omsetning ikkje vil auka, men at daglegvarekonsumet berre vil fordele seg på fleire dagar.

I Lindås kommune er følgjande aktørar forespurt om å komma med ein uttale:

- Nordhordland Handverk og Industrilag (NHIL)
- Ostereid senter (Rema 1000)
- Lindås senter
- Knarvik senterforening

NHIL har avstått frå å levera uttale i saka, medan Lindås senter ikkje har hatt anledning til å foreta styremøte til å ta opp saka. Ostereid senter har ikkje levert uttale i saka.

Knarvik Senterforening har uttalt seg i saka:

1. Knarvik Senterforening er i utgangspunktet imot å opne opp for søndagsopne butikkar. Vi ønskjer å halde på den eine dagen i veka som er annleis enn dei andre, og der familieverdier kan setjast i høgsetet. Men slik regelverket er i dag, er det mange bransjar som alt har søndagsope, og som «stel» omsetning frå dei butikkane som ikkje har anledning til dette. Ein bør sjå på regelverket for salsmesser, søndagsopne marknader, og ikkje minst kva varer ein har lov til å selje i dei såkalla «sesong butikkane», som t.d. hagesentre.

2. Knarvik Senterforening meiner og at det må vera eit likt regelverk for heile

landet, og at dette ikkje skal bestemmast av den enkelte kommune. Då det er korte avstandar mellom kjøpesentra i forskjellige kommunar, vil det verte ei uheldig konkurransevriding dersom ein kommune seier ja, og nabokommunen seier nei.

3. Dersom staten gir kommunane fullmakt til å bestemma over opningstidene, er det svært viktig for Knarvik Senterforening at Lindås Kommune følger same retningslinjer som Bergen Kommune. Ein situasjon der kjøpesentra i Åsane/Bergen har søndagsopne og Knarvik Senter må halde stengt, kan verte kroken på døra for heile senteret.

Elles har forslaget om å tillata søndagsopne butikkar møtt stor motstand i media, både frå arbeidstakarar- og arbeidsgivarorganisasjonar. Per 26. mai har ikkje desse levert formell høyringsuttale i saka, men ein finn alle innsendte høyringsinnspel på <https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/horing---forslag-om-endringer-i-helligdagsloven-for-a-tillate-sondagsapne-butikker/id2403951/>.

Me kan lesa av høyringinnspel frå Merkur-programmet, som også inkluderar butikkar frå Lindås kommune:

MERKUR-programmet er ein del av det distriktspolitiske arbeidet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). Nærbutikken er ein viktig utviklingsaktør, og spelar ein nøkkelrolle i arbeidet med å skape gode lokalsamfunn med eit godt tilbod av varer, tenester og møteplassar.

Merkur-programmet vart etablert i 1995. Pr 1. mai 2015 er det 586 registrerte butikkar som deltar i programmet. Gjennomsnittleg omsetning er relativt låg, ca. 7 mill. kroner på årsbasis. Dette er under lønsemdgrensa, men gjennom ulike tiltak som tilføring av tilleggsfunksjonar, oppfølging via Merkur-programmet etc., får ein det til å gå rundt, og det er eit velkjent faktum, ikkje minst gjennom fleire evalueringar, at det mangefasetterte Merkur-programmet fungerer godt. Likevel må ein sjå i auga at desse butikkane er sterkt konkurranseutsette.

Institutt for bransjeanalyser (IBA) har gjennom rapporten «Fakta og vurderinger rundt butikkene i Merkur-programmet» hausten 2014 berekna konsekvensar sundagsøpe får for desse relativt små distriktsbutikkane. Merkur-butikkane som lever i ein marginal marknad vil i gjennomsnitt få redusert sitt resultat med meir enn ei halvering av det vesle resultatet ein har i dag.

Eventuell omsetningsvekst ved innføring av sundagsøpe i eigen butikk er ikkje nok til å kompensere for auka lønnskostnader. Slik svekka lønsemd vil difor framstå som eit stort problem for mange av butikkane. Ei spørjeundersøking viser at ei svekking av resultatet med i gjennomsnitt nær eit prosentpoeng vil kunne få store konsekvensar for arbeidet med å oppretthalde ein butikkstruktur som sikrar mange lokalsamfunn eit godt vare og servicetilbod. Merkur-programmet fryktar at konsekvensen ved sundagsopne butikkar vil medføre ei stor strukturendring i form av mange nedleggingar.

IBA undersøkte også haldningane til Merkur-butikkane i høve til sundagsøpe, og konkluderte slik:

- 9 av 10 ledere av Merkur-butikker ønsker ingen endring i nåværende regler for butikkens åpningstider.
- 7 av 10 ledere tror ikke at forbrukernes kjøp av dagligvarer vil øke ved søndagsåpne butikker.
- 7 av 10 ledere er uenig i påstanden at det er de minste dagligvarebutikker som blir vinnere ved åpne butikker på søndager.
- Et stort flertall blant Merkur-kjøpmennene ser ikke at søndagsåpne butikker er et naturlig innslag i et moderne samfunn.
- Flertallet av lederne av Merkur-butikker mener at det er kun mindre butikker som bør få adgang til søndagsåpent.
- Kun et fåtall Merkur-kjøpmenn er enige i påstanden om at søndag kommer til å bli ukens største handledag.

- 87 prosent av Merkur-butikkene er enige i påstanden om at de ansatte ikke ønsker å jobbe på søndager.

Merkur-programmet sitt programstyre legg til grunn at det er vanskeleg å sjå ein omsetningsvekst ved å opne for sundagsope på generell basis. Vi meiner vidare at om ein eventuell omsetningsvekst likevel skulle komme, så vil ikkje det vege opp for meirkostnadane som følgjer av slik utvida opningstid.

Merkur-programmet har som slagord: For butikken og bygda. Vi stiller difor spørsmål om andre konsekvensar sundagsope vil få i slike små marknader, der også andre aktivitetar i blir skadelidande fordi den legg beslag butikkeigarane og dei tilsette si fritid og med det høve til å gjere andre ting enn å arbeide. Dette vil også få negative konsekvensar for rekrutteringa til yrke i desse butikkane. Om ein misser daglegvaretilbodet i utkantbygdene vil ein også misse ei rekkje andre tilbod som ofte er knytt til nærbutikken, slike som tipping, post, drivstoff, møteplassen etc.

I framlegget til ny lov blir det også teke til orde for at kommunane sjølv skal få høve til å bestemme om det skal vere sundagsope eller ikkje. Denne lokale makta vil etter programstyret sitt syn bli lite reell. Dersom nabokommunen seier ja, kan det bli vanskeleg å seie nei. Og om eigen kommune seier ja, vil det vere vanskeleg for ein lokalkjøpmann å stenge butikken.

Undersøkinga frå IBA samsvarar godt med det inntrykket Merkur-programmet har. Sundagsopne butikkar har etter Merkur-programmet sitt syn berre ein verdi dersom butikkane i distrikta kunne ha sundagsope eksklusivt.

Meir kommunale mynde er sjølvstøtt positivt, men her handlar spørsmålet om primært ei deregulering av opningstidene – og sekundært om kommunen si mynde i det spørsmålet. Ulike bestemmelsar i ulike kommunar kan komme til å påverke næringsgrunnlaget for butikkane. Slik sett kan ein argumentera for at spørsmålet om søndagsopne butikkar må vere eit nasjonalt anliggende.

Søndagsopne butikkar vil kunne gje aukt energiforbruk, varetransport og miljøbelastning.

Rådmannen peiker på at eit slik forslag også reiser prinsipielle verdimeessige spørsmål.